

Motion till riksdagen 2025/26:899

av **Magnus Manhammar (S)**

Krav på hjälm för alla Sveriges cyklister

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en bred utredning av hur ett generellt hjälmkrav kan införas och vilka effekter det får för trafiksäkerhet, folkhälsa och cyklingens omfattning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Varje år skadas tusentals cyklister och förare av elsparkcyklar i Sverige, och många av skadorna är allvarliga huvud- och hjärnskador. Trots att forskningen tydligt visar att hjälm skyddar mot de flesta av dessa skador, är hjälmanvändning fortfarande frivillig för personer över 15 år. Det är en ologisk och föråldrad ordning som inte står i linje med nollvisionens mål om att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken.

Enligt dagens lagstiftning är cykelhjälm endast obligatoriskt för barn och unga under 15 år. För personer över 15 år är hjälm frivilligt, trots att forskningen entydigt visar att hjälmanvändning kraftigt minskar risken för allvarliga skador och dödsfall.

Meta-analyser av olycksdata visar att cykelhjälm minskar risken för

- allvarlig huvudskada med cirka 60 procent,
- död till följd av huvudskada med mellan 35 och 70 procent,
- ansiktsskador med upp till 65 procent.

År 2023 omkom 30 cyklister i Sverige, en ökning jämfört med föregående år. Samtidigt ligger hjälmanvändningen bland vuxna endast på omkring 40–45 procent, långt under målen i nollvisionens etappplan. Detta är särskilt oroande då cyklister och förare av elsparkcykel är oskyddade trafikanter med hög risk för huvud- och hjärnskador.

I Trafikverkets inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen 2026–2037 föreslås att regeringen utreder ett utökat hjälmkrav för samtliga cyklister, elcyklister och förare av elsparkcykel. Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) tillstyrker en sådan utredning, och pekar på att även folkhälsoeffekter måste vägas in.

Ett obligatoriskt hjälmkrav kan kombineras med informationsinsatser, arbetsgivarstöd för pendlare och krav på att delningsföretag tillhandahåller hjälmlösningar. Undantag bör kunna göras för medicinska skäl eller vid särskilda omständigheter.

Erfarenheter från andra länder visar att en lag kan öka hjälmanvändningen och minska antalet dödsfall. För att säkra en positiv helhetseffekt på folkhälsan behöver en utredning analysera eventuella effekter på cyklandet och föreslå åtgärder för att motverka en negativ påverkan.

Sverige har satt höga mål för trafiksäkerheten och folkhälsan. Ett utökat hjälmkrav är en enkel, kostnadseffektiv och väl underbyggd åtgärd för att minska antalet döda och svårt skadade i trafiken.

Magnus Manhammar (S)